

Kinderen hebben zelden belang bij een scheiding

ALEID TRUIJENS

Advies van Joy (13) aan ouders: 'Behandel elkaar normaal en gedraag je als een volwassene.' Het is te lezen op villapinedo.nl, waar kinderen van gescheiden ouders van gedachten kunnen wisselen. Veel ouders mogen zich dit advies aantrekken. Die van Joy zelf bijvoorbeeld: 'Mijn moeder praat niet meer met mijn vader, ze kijkt hem niet eens aan en dat is eigenlijk het ergste wat er is. Mijn moeder is nu gelukkig met een andere man en mijn vader met een andere vrouw. Dus waarom gedragen ze zich dan nog zo?'

Goede vraag. Wat denken die ouders als ze dit lezen? Schamen ze zich, als terechtgewezen kinderen?

Veel gescheiden ouders klampen zich vast aan de overtuiging dat ze goed hebben gehandeld, juist in het belang van hun kinderen. De ex is de kwaaië pier, de oorzaak van alle ellende. Kijk eens naar dat onovertroffen item in Man bijt hond. Aan winkelende mensen wordt iets gevraagd als: 'Op wie was u pislink?', of 'Wie kon u wel achter

het behang plakken?'

Negen van de tien keer is het antwoord: 'M'n ex!', gevolgd door een verhaal van groot onrecht en ploertig gedrag, waarbij de rol van de spreker eruit is gefilterd. Bijna altijd spelen 'de kinderen' een hoofdrol in de scheldtirade. Soms als tweede schuldige, omdat het kind partij heeft gekozen, of zich liet inpalmen door die ellendeling.

Volwassenen kunnen opbloeien na een scheiding, bij kinderen gebeurt dat meestal niet. De conclusies van onderzoek naar de gevolgen van echtscheiding voor kinderen fluctueren - ze worden gekleurd door de tijdgeest en door de sombere of optimistische vraagstellingen - maar zijn toch schrikbarend constant (zie Jeannette Pals op www.oudersonline.nl. Je kunt ze samenvatten met de sleetse metafoor 'Kind van de rekening'.

Kinderen hebben zelden belang bij een scheiding. Kinderen van gescheiden ouders presteren slechter op school, vertonen meer gedragsproblemen, zijn minder gelukkig, hebben een slechter zelfbeeld en moeizamere relaties dan kinderen uit 'intacte' gezinnen. Het argument 'alles is beter dan ruziënde ouders' klopt alleen in geval van ernstig geweld of misbruik. Als scheidende ouders redelijk met elkaar overweg kunnen, snappen hun beminde, zeer gewenste kinderen er nóg minder van. Hun vertrouwen wordt weggeslagen. Waarom gaan 'we' scheiden? We hadden het toch leuk? En waarom wordt mij niks gevraagd?

Zeventigduizend kinderen per jaar overkomt het - nieuwe gevallen. Echtscheiding duurt levenslang en het is nog erfelijk ook. Als het verkeer, of voedsel, zo onveilig was voor kinderen zouden we massaal

in actie komen. Nu beschouwen we het als een vervelend bijverschijnsel van een onvervreemdbaar mensenrecht. Dat is het ook.

Goede bedoelingen pakken vaak averechts uit. Het sinds 2009 bij echtscheiding verplichte ouderschapsplan werkt niet (Trouw, 26-02-2014). Het ruziën wordt er volgens onderzoekers Ed Spruijt en Inge van der Valk van Universiteit Utrecht alleen maar erger door. Het aantal 'vechtscheidingen' is de afgelopen vijf jaar juist gegroeid. Nu hoeft dat niet door het ouderschapsplan te komen, misschien komt het door de crisis of door toegenomen assertiviteit. Maar geholpen heeft het plan ook niet.

Te begrijpen is het wel. Het ouderschapsplan biedt de partijen weer nieuwe munitie: 'Hé, kijk, hier staat dat ze ook bij mij mag wonen!' 'Ik hoef die vriend van jou dus niet te accepteren!' Het keurige 'samen oplossingen zoeken' slaat om in het claimen van rechten.

Ze bestaan, die gelukkig gescheiden stellen die harmonieus leven met hun kinderen. Echt, ik ken ze. Mijn bewondering is groot. Maar de onmacht begrijp ik nog beter. Geen krenking zo groot als die in de liefde, geen haat zo fel als tegen diegene die ooit je hart stal. Wie die pijn wil wreken, grijpt alles aan.

Beleidsmakers hebben een te vroom, te rationeel mensbeeld. We leven in Nederland al decennia in vrede, we hebben geen gemeenschappelijke vijand. De enige oorlogen worden thuis gevoerd. Die kolkende haat moet ergens heen.

Maar hoe beschermen we kinderen tegen manipulerende ouders? De enig denkbare oplossing is: krijg

geen kinderen. Of: bedenk je tien
keer voordat je besluit tot
echtscheiding. Wie elkaar het licht
in de ogen gunt, verstandige
afspraken maakt en geen
onrealistische verwachtingen heeft
over eeuwig geluk, heeft niet
meteen een tophuwelijk, maar hoeft
misschien niet te scheiden.

Aleid Truijens is schrijfster,
literatuurrecensente en biografe.

Reageren? opinie@volkskrant.nl